

Český telekomunikační úřad

Sokolovská 219
poštovní přihrádka 02
225 02 Praha 025

K čj. ČTÚ-26 642/2015-611

Zasláno do datové schránky ČTÚ a na e-mailovou adresu podatelna@ctu.cz

Formulář pro uplatnění připomínek, stanovisek a názorů**NÁZEV NÁVRHU OPATŘENÍ KE KONZULTACI**

návrh opatření obecné povahy analýzy trhu č. A/2/XX.YYYY-Z, trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Obchodní firma: **Vodafone Czech Republic a.s.**

IČ: 25788001

Kontaktní osoba: Petr Piškula, 777 123 315, petr.piskula@vodafone.com

DŮVĚRNOST POSKYTNUTÝCH INFORMACÍ

Tato verze neobsahuje obchodní tajemství ani žádné důvěrné informace. Může proto být zveřejněna.

Praha, 26. 10. 2015

Mgr. Petr Piškula
manažer pro regulační záležitosti
Vodafone Czech Republic a.s.

Český telekomunikační úřad (ČTÚ) dne 25. 9. 2015 na svých internetových stránkách zveřejnil návrh opatření obecné povahy analýzy trhu č. A/2/XX.YYYY-Z, trhu č. 2 – velkoobchodní služby ukončení hlasového volání v jednotlivých mobilních sítích (dále též „ART 2“), a vyzval k zaslání připomínek ve lhůtě 1 měsíce. Společnost Vodafone vítá možnost se k tomuto návrhu vyjádřit. Níže uvádíme naše připomínky a komentáře:

Věcné vymezení trhu - hodnocení zastupitelnosti (řádky 801 a násl.)

Společnost Vodafone zastává názor, že hodnocení zastupitelnosti není v některých ohledech provedeno dostatečně, a to ze dvou důvodů

1. některé varianty zastupitelnosti zcela chybí a nebyly posuzovány,
2. nedostatečný rozsah podkladů a z toho vyplývající nedostatečné posouzení zastupitelnosti některých variant z pohledu chování koncového uživatele.

1. Chybějící varianty zastupitelnosti.

Jsme názoru, že by měly být hodnoceny další varianty zastupitelnosti, které přicházejí v úvahu z pohledu chování koncového uživatele a nepochybně jsou koncovými uživateli využívány. Kromě variant uvedených v návrhu ART 2 jsou regulačními úřady v EU posuzovány varianty¹:

- možnost zpětného volání
- ukončení volání v pevné síti
- nahrazení off-net volání (u kterého se promítá terminační cena) on-net voláním
- instant messaging (společně se službou SMS)

Máme za to, že by uvedené možnosti substitutů z pohledu koncových uživatelů měly být v rámci návrhu ART 2 rovněž posouzeny.

2. Nedostatečný rozsah podkladů

Kromě uvedeného jsme přesvědčeni, že úhel hodnocení substitutů by se měl více posunout směrem k reálným možnostem koncových zařízení, která zákazníci, resp. koncoví uživatelé, využívají pro relevantní služby. Pokud se týká zejména tzv. chytrých telefonů (smartphone), jejich možnosti, zejména dostupnost a jednoduchost použití alternativních cest pro hlasovou komunikaci, jsou na stále vyšší úrovni. Tento technologický vývoj by měl být dle našeho přesvědčení ve zvýšené pozornosti ČTÚ. Dle zveřejněných údajů byl ke konci loňského roku v ČR podíl uživatelů se smartphonem 59 % na celkovém počtu uživatelů mobilních zařízení². Jedná se tak o zvýšení o 18 procentních bodů oproti stavu z poloviny roku 2013, kdy podíl smartphonů byl 41 %³.

Společnost Vodafone je přesvědčena, že význam zejména hlasových služeb poskytovaných prostřednictvím aplikací využívajících datové služby (tzv. „over the top“ – OTT; služby je možné souhrnně označit jako „VoIP“) má u koncových uživatelů i v České republice vzrůstající tendenci a vnímání jako alternativy k využití běžné hlasové (mobilní) služby účtované mobilními operátory je silné. ČTÚ provádí na str. 23 určité zhodnocení OTT služeb, avšak dle našeho názoru ne zcela dostatečně, když nejsou uvedeny a zhodnoceny všechny relevantní skutečnosti a okolnosti.

¹ Viz např. analýza trhu provedená britským úřadem Ofcom (str. 30 a násl.): http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/mobile-call-termination-14/statement/MCT_final_statement.pdf

² <http://www.novinky.cz/internet-a-pc/mobil/360097-pocet-chytrych-telefonu-v-cesku-loni-poprve-prekonal-klasicke-mobily.html>

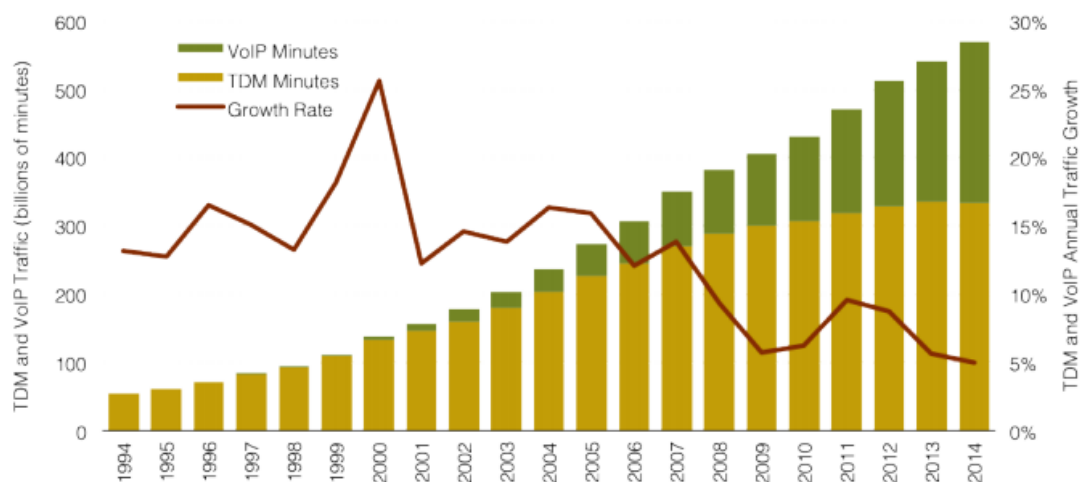
³ <http://www.apms.cz/napsali-o-nas/mediaguru-cz-mobilni-internet-vyuzivaji-v-cesku-2-mil-lidi>

Jsme přesvědčeni, že od poslední analýzy trhu terminace v mobilních sítích došlo k takovému vývoji v poskytování mobilních datových služeb, že služby OTT lze využívat mnohem lépe a častěji a stávají se tak běžnou alternativou pro koncové uživatele vůči tradičním hlasovým mobilním službám. Pokud jde o kvalitu mobilních datových služeb, v květnu 2013 nebyly dostupné sítě LTE a pro OTT služby byly reálně využitelné služby 3G. Např. dle údajů serveru dsl.cz byly rychlosti mobilních služeb v průměru na úrovni cca 3 Mbit/s⁴. Podle údajů z analýzy trhu mobilní terminace pak bylo pokrytí sítěmi UMTS koncem r. 2012 dostupné nejvýše pro 85% obyvatel⁵. Naproti tomu aktuálně jsou uživatelům dostupné jak sítě UMTS, tak zejména sítě LTE, přičemž průměrné rychlosti za září 2015 jsou dle údajů serveru dsl.cz pro sítě LTE vyšší než 26 Mbit/s a pro UMTS vyšší než 7,5 Mbit/s⁶. Pokrytí mobilními službami LTE a UMTS je dle údajů ČTÚ na úrovni 95 % populace, sítě LTE z toho pokrývají aktuálně 80% obyvatel⁷ a nacházejí se ve fázi intenzivní výstavby, přičemž např. v síti Vodafone dochází i k významnému rozsahu budování LTE sítí s rychlostmi až 200 Mbit/s v pásmech 1800 MHz a 2100 MHz. Pokud ČTÚ tedy hodnotí substitut v podobě OTT služeb negativně zejména na základě kvalitativního pohledu, domníváme se, že s ohledem na rozvoj kvality mobilních sítí by měl být tento argument přehodnocen.

Význam VoIP služeb považujeme za vysoký a doložený i díky řadě globálních srovnání. Např. v mezinárodním provozu je dle zjištění společnosti TeleGeography podíl VoIP provozu přenášeného mezinárodními carryery na celkovém hlasovém provozu přenášeného carryery více než 30 % (absolutně dosáhl 207 mld. minut v roce 2014). Vedle toho tato společnost odhaduje, že mezinárodní provoz největšího provozovatele služeb OTT VoIP Skype v rámci jeho sítě dosáhl v roce 2014 objemu 248 mld. minut, tj. představoval větší objem minut než je celkový mezinárodní provoz založený na VoIP přenášený všemi mezinárodními carryery⁸.

Podíl VoIP hovorů na mezinárodním provozu přenášeného mezinárodními carryery dle údajů TeleGeography

FIGURE 1
International Call Volumes and Growth Rates, 1994-2014

Notes: Data for 2013 are projections. VoIP traffic reflects international traffic transported as VoIP by carriers, and excludes PC-to-PC traffic.

Source: TeleGeography

© 2014 PriMetrica, Inc.

⁴ <http://www.dsl.cz/clanky/2899-namerene-rychlosti-internetu-na-dsl-cz-v-kvetnu-2013>

⁵ http://www.ctu.cz/cs/download/art/oop/rozhodnuti/oop_art-07-12_2013-09.pdf, tabulka č. 2

⁶ <http://www.dsl.cz/clanky/namerene-rychlosti-internetu-na-dsl-cz-v-zari-2015>

⁷ <http://lte.ctu.cz/pokryti/>; pokrytí je přitom počítáno dle kritérií platných pro přiděly LTE na základě podmínek aukce LTE

⁸ https://www.telegeography.com/page_attachments/products/website/research-services/telegeography-report-database/0005/5686/TG_executive_summary.pdf

Dále podle údajů společnosti Cisco bylo v roce 2014 prostřednictvím WiFi z mobilních telefonů offloadováno 46 % datového provozu⁹. To znamená, že téměř stejný objem provozu, který uživatelé chytrých zařízení generovali do mobilní sítě, generovali i přes WiFi, a to včetně provozu VoIP služeb. Objem off-loadu datového provozu přes WiFi má přitom vzrůstající tendenci.

Máme za to, že údaje o objemech využívání OTT hlasových služeb koncovými uživateli v rámci České republiky a porovnání s objemy provozu v mobilních sítích by měly být v rámci návrhu ART 2 uvedeny a zhodnoceny.

Společnost Vodafone se pokusila o určité nastínění alespoň částečných odpovědí na uvedené otázky, když vzhledem k dostupnosti údajů pouze v rámci naší sítě a pouze obecných provozních údajů (společnost Vodafone samozřejmě nemůže znát přesný obsah provozu, tím disponují pouze sami poskytovatelé hlasových služeb OTT) nemůžeme mít celkový pohled z hlediska koncového uživatele a reálného využívání OTT služeb. Na základě provozních údajů ze sítě společnosti Vodafone lze odhadnout, že objem minut založených na VoIP [X]. To podle našeho přesvědčení je již možné považovat za významnou skutečnost, kterou je potřeba vyhodnotit i z pohledu ART 2. Vystává totiž otázka, zda OTT hlasové služby nemohou být dostatečným ekvivalentem pro využívání hlasových (mobilních) služeb z pohledu koncových uživatelů. Takto významné využívání OTT služeb může být vyvažujícím protiargumentem hodnocení ČTÚ, který v rámci návrhu ART 2 odmítá služby OTT považovat za substitut, a to na základě možných kvalitativních nedostatků těchto služeb. Zde se lze rovněž odkázat na údaje dostupné o provozu služby Skype, podle kterých lze odhadnout (celosvětově) objem na jednoho aktivního uživatele v průměru 200 až 300 provolaných minut měsíčně¹¹.

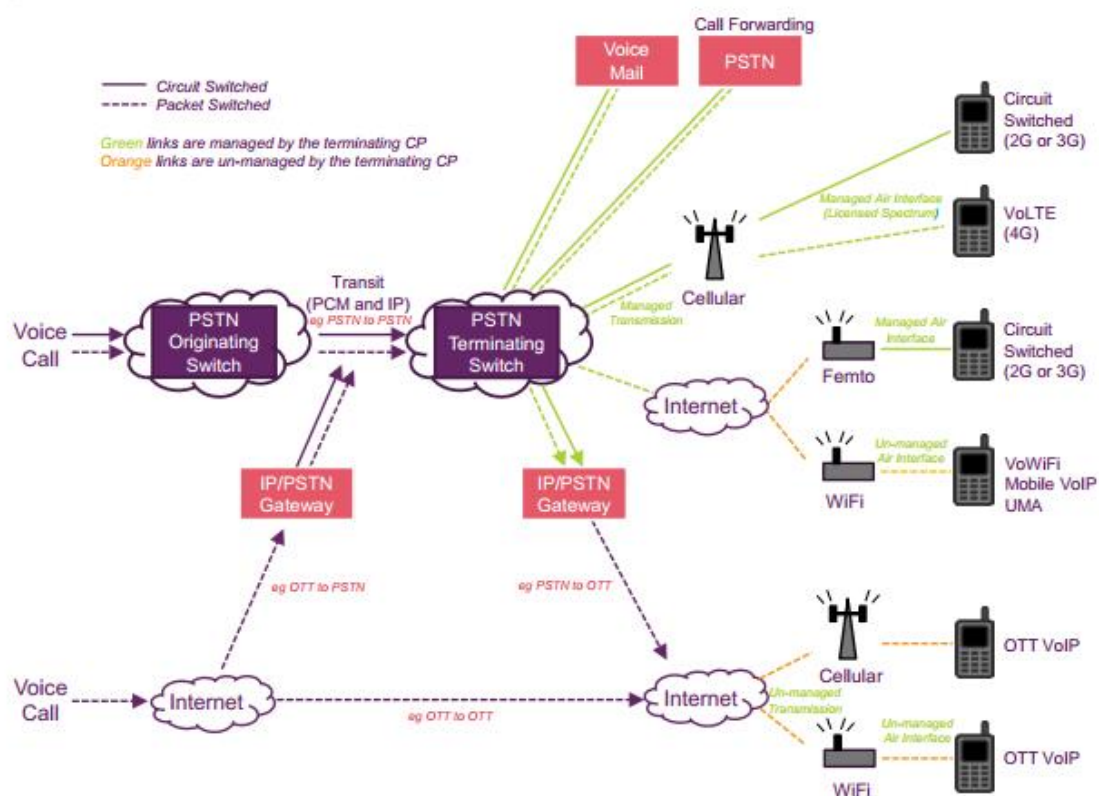
Významný vývoj v možnostech používání hlasových služeb koncovými uživateli, který spočívá v dostupnosti alternativních způsobů hlasové komunikace bez nutnosti využití tradičních mobilních služeb, ale zároveň při využití stejného koncového zařízení (OTT VoIP služby a WiFi připojení k internetu) si regulátoři v EU začínají uvědomovat, jak to dle našeho názoru dokládá např. obrázek z výše uvedené analýzy příslušného trhu provedené britským regulačním úřadem Ofcom (na str. 19):

⁹ http://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/service-provider/visual-networking-index-vni/white_paper_c11-520862.pdf

¹¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Skype>

<http://techcrunch.com/2012/07/19/skype-at-microsoft/>
<http://expandedramblings.com/index.php/skype-statistics/>

Figure 4: Simplified PSTN and OTT Architecture

Jsmo přesvědčeni, že tomuto tématu by se i ČTÚ měl věnovat velmi pečlivě a získat k úplnému a reálnému vyhodnocení situace veškerá relevantní data. Zejména se jedná o výše naznačený typ údajů, tj. data o hlasovém provozu v OTT aplikacích a míře jejich využívání koncovými uživateli, kteří své koncové zařízení připojují k internetu nejen prostřednictvím mobilní sítě ale i WiFi sítí. Bez tohoto úplného obrázku nelze dle našeho názoru trh objektivně zhodnotit.

— *** —